GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 79. — We Wtorek dnia 3. Kwietnia 1838.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 31. Marca.

Wyjechał z tąd: JW. Cesarsko-Rossyjski Generał Porucznik i Komendant Moskwy, von Staal, do Petersburga.

Wiadomości zagraniczne.

Rossya.

Z Petersburga, dnia 10. (22.) Marca.

W niedzielę, 6. b. m. Poseł nadzwyczayjny i minister pełnomocny Króla Jmci Wirtemberskiego, Xiążę Hohenlohe-Kirchberg, opuszczając czasowie swoje dyplomatyczne stanowisko, przyjęty był na pożegnalném posłuchaniu u NN. Państwa Obojga i u J. C. W. W. Xięcia Następcy Cesarzewicza.

Xiężna Hohenlohe-Kirchberg, była również przyjęta na pożegnanie przez N. Cesarzowę Jmć.

J. C. Wysokość Wielki Xiążę Michał wrócił dn. 7. b. m. do tutejszéj stolicy z wycieczki swojéj do Friederichsham.

Przez Reskrypt Cesarski z dnia 18. Lutego b. r., Cywilny Gubernator Miński, Rzeczyw. Radzca Stanu Xiążę Dawydow, mianowany kawalerem orderu Sw. Stanisława 1éj klassy, w nagrodę czynnéj troskliwości w urządzeniu gubernii Mińskiéj i w ogóle odznaczonéj gorliwością służby.

Francya.

Z Paryża, dnia 24. Marca.

W Messager czytamy: „W towarzystwach dyplomatycznych dużo rozprawiają o nieprzyjemnym przypadku zdarzonym z Posłem naszym przy dworze turyńskim. Jeżeli szczeguły w téj mierze podane, których przed nadejściem autentycznych wiadomości powtarzać nie chcemy, są prawdziwe, byłoby rzeczą konieczną w miejsce Pana Rumigny innego tam mianować Posła."

Stósownie do Konstytucyonisty uchybienie przeciw etykiecie ze strony Posła miało się stać powodem do zażalenia dworu turyńskiego.

W Sądzie w Bordeaux pytanie względem pojedynku ostatniemi czasy roztrząsano. Dwuch młodych wychodzców polskich pojedynkowało się na pistolety; jeden z nich poległ. Izba oskarzająca Sądu w Poitiers oświadczyła, że wedle istniejących praw nie ma powodu do sądowego wkroczenia i karania. Generalny Prokurator adpellował od tego wyroku do Sądu Kassacyjnego, a ten wierny swoim od niejakiego czasu przyjętym zasadom, odesłał pojedynkującego się, który przy życiu był został, i wszystkich sekundantów do Sądu Przysięgłych. Ten wszelako, przekonawszy się, że prawideł pojedynkowania się przestrzegno i nie chcąc się do zdania Sądu Kassacyjnego przy-

chylić wszystkich obżałowanych uznał niewinnémi.

Z widowni wojny hiszpańskiéj nie mamy żadnych zgoła wiadomości.

Generał Bachelu, należący do wyraźnéj opozycyi, obrany został deputowanym z Chalon-sur-Saone.

Anglia.

Z Londynu, dnia 26. Marca.

(*Z Gaz. Vossa.*) — Korrespondent gazety Times donosi jéj z Abun (w kraju Czerkiesów) z dnia 21. Października, że usiłowania Rossyi w celu zajęcia tych prowincyi dotychczas pomyślnym skutkiem nie były uwieńczone. Zdobycia mocą oręża nic jéj nie pomagają, kiedy żadnego moralnego wpływu wywierać nie może. Po nad przystępną częścią wybrzeża posiada wprawdzie kilka twierdz, a nawet dwie w głębi kraju, ale te nie otworzyły jéj drogi do kommunikacyi z mieszkańcami. Gdziekolwiek Rossyanie przychodzą, puste tylko zastają chaty i wystawieni są ciągle na napady niewidzialnego prawie nieprzyjaciela. Wszędzie, wyjąwszy tylko główny trakt nieprzyjaciela, Czerkiesy poczytują się być tak bezpiecznymi, że się z największą umysłu swobodą zwyczajnym swoim zatrudnieniom i rozrywkom oddawają. A tak sam autor pisma tego obecny był na uroczystości ślubnéj, obchodzonéj w dolinie, nie daleko od miejsca, gdzie artylerya Rossyjska gwałtem przez wąwozy się przedzierała. Do towarzystwa gości przyłączył się wkrótce hufiec wojowników, którzy dawszy na cześć pięknych dziewic kilka salw, pełni otuchy odjechali, aby się z bliskim mierzyć nieprzyjacielem.

Szwecya i Norwegia.

Po trzechletnim nieurodzaju, nastąpił w tym roku w Szwecyi głód powszechny; beczka żyta kosztuje 20 talarów, kartofli 8, owsa 12, a jęczmienia 15. Wielu ludzi mielą słomę i kości, i taką żywią się mąką. Lecz więcéj jest takich, którzy nawet i tego pokarmu mieć nie mogą; nędza przechodzi wszelkie wyobrażenie; pokrzepia tylko biednych mieszkańców nadzieja, że za nadejściem wiosny litość zagranicznych narodów przyniesie im ulgę w ich cierpieniach.

Niemcy.

Dziennik urzędowy Górnéj-Bawaryi zawiéra co następuje: „Według wiadomości umieszczonych w wielu pismach publicznych, a mianowicie w dodatku do Gazety Powsz. z dnia 27. Stycznia r. b., towarzystwo przedrukiwaczów, w kantonie bazylejskim mające swoję siedzibę rozszérza co raz bardziéj działalność swoję, a przeto niemieckiemu książkowemu handlowi w najwyższym stopniu zagraża. Dla tego wszystkie obwodowe policyjne władze zawiadamiają się niniejszém za pomocą reskryptu ministeryalnego z dn. 26. Lutego z tém upomnieniem, ażeby przeciw rozszérzeniu tych przedruków działały wszelkiemi w ich mocy będącemi środkami i z przekraczającymi istnące w tym względzie przepisy postępowały z wszelką surowością, według brzmienia wydanych na to uchwał i rozporządzeń.“

Austrya.

Z Pesztu, dnia 20. Marca.

(*Z Gaz. Powsz. Lipsk*) — Sceny zamieszania, trwogi i nędzy bez granic, trwają ciągle. Bo chociaż woda obecnie już o tyle spłynęła, że tylko w sklepach stoi, przeraźliwe zjawiska, będące skutkami tak okropnéj i rzadkiéj powodzi, tém jawniéj się okazywać zaczynają, mianowicie pod względem zawalania się podmytych domów. Połowa kwitnącego miasta tego zamieniła się w stós gruzów, całe ulice w rozwaliny się zamieniły, i nawet w średniéj na wylewy mniéj wystawionéj dzielnicy miasta, większa część domów mniéj więcéj do zamieszkiwania niezdatną się stała. Któżby opisać zdołał klęski i przygody, które podczas téj katastrofy, albo w skutek niéj nastąpiły? Aż do téj chwili około 1000 trupów z pod przystępnych gruzów wydobyto. Liczbę domów, które się już zawaliły, podają na 2000. Komu wiadomo, jak ogromne zapasy towarów i rozmaitych płodów na teraźniejszy walny jarmark tu nagromadzone były, obrachować potrafi, że dobre mienie kupców dotkliwego doznało ciosu, kiedy przeszło ¾ części wszystkich tych towarów niszcząca przemoc nieszczęsnego żywiołu z sobą uniosła. Jarmark cofnięto, a wynikające ztąd kollizye stają się powodem do nadzwyczajnéj obawy; przecież dają też zewsząd zaspokajające zaręczenie, że ludzkość i dobre chęci obywatelstwa monarchii, mieszkańców niedolą tą dotkniętych z okropnego ich położenia wydźwignie. Dobroczynność Arcyxięcia Palatyna niepokalanym ciągle jaśnieje blaskiem; przeznaczył 100,000 zł. r. z prywatnéj szkatuły swojéj na opędzenie kosztów wyżywienia podupadłych. Podobnie daleko sięgają i ile możności nędzę obecną łagodzą urządzone przezeń środki, na których ścisłe wykonanie syn Palatyna, Arcyxiążę Stefan, rozwijający w téj chwili ciężkiego utrapienia podziwienia godną czynność, całą swoję zwraca uwagę. Wszelkich użyto sposobów, aby spokojność, porządek, bezpieczeństwo i ulgę mądrze i sprężysto zaprowadzić. Dowozy żywności, bez opłaty cła, trwają ciągle; aby ubostwu i niedostatkowi roboty ulżyć, wezwano wszystkich wyrobników

i furmanów za wysoką zapłatą, aby się po robotę zgłosili. Urządzono wiele szpitalów, przyjęto za wysokie ceny dozorców dla chorych a wynoszących się z miasta, na statkach parowych albo na wozach kosztem publicznym z pieniędzmi na podróż aż do najbliższéj stacyi, w dalekie wyprawiają strony. Szkoły na 5 tygodni zamknięte; ale uczniowie w gmachach naukowych kosztem rządu umieszczeni są i żywieni. Wysoka szlachta dowodzi w téj niedoli prawdziwie szlachetnego sposobu myślenia. Rodziny Haroly, Strapary, Weglewich, Szechenyi, Batthiany, Rudduy i t. d. nie tylko że znaczne nadesłały summy na wsparcie biednych, lecz oświadczyły téż gotowość swoję utrzymywania i żywienia w dobrach swoich 200 niedostatek cierpiących rodzin.

Rozmaite wiadomości.

Najnowsze dociekania w astronomii. — Z najnowszych dociekań sławnego astronoma Struve wynika, że zdziwiająca odległość gwiazd stałych od ziemi, daleko jest większą, aniżeli ta, którą dotąd przyjmowano (to jest: przenosząca najmniéj 200,000 razy odległość ziemi od słońca). Już Piazzi, Calandrelli i Brinkley zajmowali się wymierzeniem paralaxy gwiazdy Alfa w lirze; astronomowie ci obrali każdy inną metodę obserwacyj, i otrzymali wypadki nader odmienne, a jak Struve okazał, bardzo się między sobą różniące. Ten ostatni oznaczył paralaxę metodą dotąd od nikogo jeszcze nie użytą, to jest: mierząc w rozmaitych porach roku odległość i kąt kierunku gwiazdy bardzo małéj, znajdującéj się w odległości (kątowéj) 43 sekund. Pokazało się, że paralaxa takiéj gwiazdy czyni $\frac{1}{8}$ sekundy, t. j., że ta gwiazda jest 1,650,000 razy bardziéj od ziemi oddaloną, aniżeli słońce. Innemi słowy: ile razy mieści się jeden krok w odległości ze Lwowa do Tryjestu, tyle razy mieści się odległość słońca od ziemi, w odległosci ziemi od gwiazdy Alfa w lirze. Czyjaż wyobraźność obejmie tę nieskończoność, a przecież duch badacza zdołał ją przemierzyć! Dociekł też Struve, iż w gwiazdzie Xy w wielkim niedźwiedziu związane są siłą pociągania dwa słońca w jeden system; masa jednego z nich jest 117, a drugiego 42 razy większa od masy naszego słońca, razem tedy system ten przenosi swoją masą 159 razy masę naszego słońca. Odległość tego systemu od ziemi jest $7\frac{1}{2}$ milionów razy większa, aniżeli odległość ziemi od słońca; światło z tamtąd, za nim się do naszéj ziemi dostanie, potrzebuje biedz przez 118 lat. Jeźli te obadwa słońca są tak gęste jak nasze słońce, to średnica większego jest 4,9, a mniejszego 3,1 razy większa od średnicy naszego słońca. Okrążają się one w drogach eliptycznych w przeciągu $60\frac{1}{2}$ lat. Srednia ich odległość od siebie jest 83,2 razy większa od odległości ziemi od słońca, czyli $4\frac{1}{2}$ razy tak wielka, jak odległość Urana od słońca. — Odległość kątowa tych słońc od ziemi wynosi: większego $\frac{1}{400}$, mniejszego $\frac{1}{501}$ sekundy.

(Rozm. Lwow.)

Starożytność wynalazków. — W czasopismie *Journal antique*, z miesiąca Sierpnia r. 1836, znajduje się bardzo ciekawa przez P. Biot napisana rozprawa o postępach naszego przemysłu, z któréj się pokazuje, iż nie jeden wynalazek, który u nas jest nowym, dawno już był wiadomy ludom mieszkającym na Wschodzie. Na dowód wspomina o sztuce drukarskiéj, igle magnetycznéj, prochu do strzelania, z którym Chińczycy już od wielu wieków byli obeznani; następnie przytacza sposób robienia porcelany, który, co do doskonałości, dopiero przez Xięcia d'Entecolles w wieku ośmnastym przywieziony był z Chin do Europy; kunsztowną chińską opałkę do czyszczenia zboża, którą we Francyi pod nazwą *tarare* zaprowadzono; sposób topienia kruszców, fabrykowania papieru z bambusa i bawełny; żelazne mosty wiszące; studnie artezyjskie w okolicach, gdzie nie masz podostatkiem wody, i doskonałe opisanie jakim sposobem można prowadzić gaz rurami dla oświetlenia całego miasta, co już dawno niejaki Pauw podał w wątpliwość, nimeśmy jeszcze ulice gazem oświetlać zaczęli. Nareszcie z Encyklopedyi japońskiéj podaje Biot sposób pozyskiwania cukru i syropu z ryżu za pomocą precypitacyi, robiąc przytem uwagę, że o tem już chinskie dzieło z r. 1578 wspomina, podczas gdy sposób wydobywania cukru z roślin dopiero od r. 1810 jest nam wiadomy. Sposobu robienia cukru z trzciny i pędzenia wódki albo araku z ryżu, nauczyli się Chińczycy od Indyjan jeszcze r. 707.

Nowy sposób pozyskania małżonka. — Pierwszych dni miesiąca Grudnia r. z. w jednem wielkiem i handlowem mieście angielskiem przerażona była niezmiernie pewna kupiecka familija z powodu, że jéj nagle zniknęła najmłodsza córka. Rzecz była taka: Młoda ta dama, chcąc odweidzić niektóre z swoich przyjaciołek, wyszła była z rana ze swego pomieszkania, i przy téj okoliczności w wodę wpadła. *Bells Messenger*, donosząc o tym osobliwszym przypadku, opisuje go z wszelkiemi szczegółami; ale to nie należy do rzeczy. Czytelnikowi o tem tylko wiedzieć potrzeba, iż prędzéj niż czółna, pręty i liny, zjawił się pepien *gentlemen*, który nie zważając ani na swój

frak nowy, ani na własne niebezpieczeństwo życia, natychmiast wskoczył w wodę, i szczęśliwie ją na brzeg wydobył. Potem wziąwszy tę mokrą nimfę do swojego powozu, odwiózł ją do domu przestraszonego ojca. Naturalna, iż w wieczór dowiadywał się o jéj zdrowiu. Drugiego dnia wyszedł ojciec z matką za sprawunkami z domu; drugiego dnia nie przyszła córka na śniadanie; ptaszek wyleciał po raz drugi z klatki, ojciec i matka byli znowu nieutuleni w żalu. Tak trwały rzeczy aż do szóstego dnia, w którym stroskana familija odebrała list z tém doniesieniem, iż piękna lady z wdzięczności ku swojemu wybawcy, który jest młody, bardzo znakomity i majętny mężczyzna, przyjęła jego rękę, i że przytem jest zdrowa i zupełnie szczęśliwa. Nowy ten sposób pozyskania dla siebie małżonka sprawił tak wielkie na dziewczętach wrażenie, iż wiele z nich, nie mogąc doczekać się małżonka, postanowiło w lecie, gdy się woda ogrzeje, doświadczyć, jaki będzie miała skutek podobna kąpiel. Wszelako mają być tak przezorne, iż każą sobie podszywać spodnice korkowem drzewem, dla ocalenia się na ten podwójny przypadek, gdyby nikt ani jako wybwca, ani jako małżonek, na ratunek nie przybył.

OBWIESZCZENIE.

Do publicznego wydzierzawienia dóbr Zarczyna, Nadborowa i Nadborowka, w powiecie Wągrowieckim położonych, na trzy lata od św. Jana r. b. począwszy, wyznaczyliśmy termin

na dzień 3go Maja r. b.

o godzinie 10 z rana w izbie naszéj instrukcyinéj przed Wnym Ulrich Radzcą Głównego Sądu Ziemiańskiego, na który chęć dzierzawienia mających niniéjszém zapozywamy.

Bydgoszcz, dnia 20. Lutego 1838.

Król. Pruski Sąd Główny Ziemiański.

OBWIESZCZENIE.

Plac pod Nr. 29. na ulicy Frydrychowskiéj położony, do funduszu retablicyjnego należący, 43 prętów 58 stóp kwadratowych zawierający, w drodze publicznéj licytacyi ma być sprzedany. Końcem tego wyznaczony jest termin na

dzień 28. Kwietnia r. b.

zrana o godzinie 11téj w sali sessyonalnéj Magistratu na ratuszu, do czego chęć kupna mający z tém nadmienieniem się zapraszają, iż w terminie kaucya 100 talarów musi być złożona i że warunki sprzedaży w Registraturze naszéj podczas godzin służbowych mogą być przejrzane.

Poznań, dnia 24. Marca 1838.

Magistrat.

Aukcya mebli.

Z przyczyny zniesienia magazynu mebli sprzedawać się będzie sposobem publicznéj licytacyi we wtorek dnia 3. Kwietnia r. b. i dni następnych, przed południem od godziny 9. i po południu od godziny 2. w hotelu de Varsovie w Poznaniu przy Wrocławskiéj ulicy, znaczny zapas dobranych mebli we wszelkich gatunkach drzewa, zwierciadła rozmaitéj wielkości i mahoniowy fortepian w kształcie skrzydła.

Poznań, dnia 27. Marca 1838.

Kurs papierów i pieniędzy giełdy Berlińskiéj.

Dnia 31. Marca 1838.	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami	Na pr. kurant gotowizną
Obligi długu państwa	4	$102\frac{3}{4}$	$102\frac{1}{4}$
Pr. ang. obligacye 1830. . . .	4	103	$102\frac{1}{2}$
Obligi premiów handlu morsk.	—	$65\frac{1}{2}$	65
Obligi Kurmarchii z bież. kup.	4	103	—
Obligi tymcz. Nowéj Marchii dt.	4	$102\frac{5}{8}$	—
Berlińskie obligacye miejskie .	4	$103\frac{1}{2}$	—
Królewieckie dito . .	4	—	—
Elbląskie dito . .	$4\frac{1}{2}$	—	—
Gdańskie dito w T.	—	$43\frac{3}{4}$	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne .	4	$101\frac{1}{8}$	—
Listy zast. W. X. Poznańskiego .	4	$104\frac{7}{8}$	$104\frac{5}{8}$
Wschodnio-Pr. listy zastawne .	4	101	—
Pomorskie dito . .	4	—	$100\frac{3}{4}$
dito dito . .	$3\frac{1}{2}$	$99\frac{3}{4}$	$99\frac{1}{4}$
Kur- i Nowomarch. dito . .	4	$100\frac{3}{8}$	—
dito dito dito . .	$3\frac{1}{2}$	$99\frac{3}{4}$	$99\frac{1}{4}$
Szląskie dito . .	4	$103\frac{1}{2}$	—
Obl. zaległ. kap. i prC. Kur- i Nowéj-Marchii	—	$90\frac{1}{2}$	—
Złoto al marco	—	$215\frac{3}{4}$	$214\frac{3}{4}$
Nowe dukaty	—	$18\frac{1}{4}$	—
Frydrychsdory	—	$13\frac{7}{12}$	$13\frac{1}{12}$
Inne monety złote po 5 talarów .	—	$13\frac{1}{12}$	$12\frac{7}{12}$
Disconto	—	3	4